

Pomiędzy wzrostem a katastrofą

czwartek 22 X

10:00	Otwarcie konferencji przez Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego prof. dra hab. Przemysława Wiszewskiego oraz Dyrektora Instytutu Kulturoznawstwa dr hab. prof. UW. Dorotę Koczanowicz	
* Degrowth and Postgrowth		
10:30 – 11:45	Nick Meynen	<i>Postgrowth Policymaking at the European Level</i>
	Bożena Ryszawska	<i>Czy jest nadzieja na zmianę modelu gospodarczego? - Europejski Zielony Ład</i>
	Tomasz Wojciechowski	<i>Gospodarka o obiegu zamkniętym w postwzroście</i>
	<i>Prowadzi – Piotr Barczak</i>	
** Operacjonalizacje		
11:45 – 13:00	Andrzej Strzałkowski	Jak zoperacjonalizować degrowth
	Jan Jęcz	Mniej znaczy więcej? - Operacjonalizacja dobrobytu
	Aleksandra Jaszczuk	Zarządzanie permakulturowe
	Marta Palińska	Zielone Państwo Dobrobytu, Green Welfare State - Greenpeace
	<i>Prowadzi Karolina Gierszewska</i>	
13:00 – 13:30	----- Przerwa -----	
*** Narracje		
13:30 – 14:15	Hanna Schudy	Pomiędzy rozpaczą a wyobraźnią antropocentryzmu
	Sylwia Chutnik	(Nad)konsumpcja literatury. O przepychu i kryzysie
	Piotr Krajewski	Dlaczego trudny jest rozwój bez wzrostu? Rozważania uwarunkowań rozwoju na przykładzie organizacji cyklicznych wydarzeń artystycznych
**** Kontrowersje		
14:15 – 15:30	Jan Chudzyński	Wzrost i postwzrost w debacie (około)ekonomicznej
	Agnieszka Bućalik	Dekolonizując degrowth - ukryte koszty
	Jacek Schindler	Kulturowe wątki (post)wzrostowe

Pomiędzy wzrostem a katastrofą

piątek 23 X

*** Obywatelstwo lokalne

10:15 – 11:30	Jacek Pluta	Silne społeczności lokalne w świetle polityk miejskich
	Joanna Cywińska-Raczkowska	Obywatelstwo lokalne w kontekście zmiany systemowej
	Paweł Nowak	Republicyzacja usług publicznych
	Prowadzenie:	

*** Panel »Miasto wobec wyzwań« ***

11:30 – 12:30 Barbara Pawłowska, Jacek Pluta, Bożena Ryszawska, Joanna Warecka

*** Natura w mieście

12:30 – 13:45	Maciej Kędziński	Ruch partyzantki ogrodniczej remedium na ekologiczne problemy miasta?
	Mateusz Nowacki	Złudzenia ekokapitalizmu, "potwór śródmieścia" i rozszerzanie miejskiego horyzontu - natura w mieście
	Renata Putkowska-Smoter	Zmiana w praktyce - miejska biurokracja wobec wyzwań środowiskowych

13:45 – 14:15 ----- Przerwa -----

*** Panel pozarządowy »Strategie na rzecz klimatu« ***

14:15 – 15:15 Radek Gawlik, Kacper Matuszewski, Aneta Osuch...

*** Idea - Case Studies - Evaluation

15:15 – 16:30	Edyta Stępczak	Social Entrepreneurship as an example of innovation leading to systemic change
	(?)	Case Studies of Climate Social Entrepreneurship
	Corina Murafa	Preliminary findings on Ashoka Climate Fellows study

Degrowth jako koncept ukuty w Europie, może być interpretowany jako kontynuacja kolonialnego monopolu na produkcję wiedzy, zwłaszcza mając świadomość, że praktyki uznawane za degrowth są obecne na Globalnym Południu od czasów prekolonialnych. W wystąpieniu zajmę się relacją pomiędzy degrowth i dekolonialnością.

Korzystając z materiałów pedagogicznych kolektynu Gesturing Towards Decolonial Futures, stworzonych w oparciu o Indigenous & Black Studies, teorii post-rozwoju, post-kolonializmu i dekolonialności, zastanowimy się co u(nie)możliwia nam wyobrażenie sobie "innych" rozwiązań globalnego kryzysu w którym się znajdujemy, jako część problemu definiując przemocowy sposób bycia do którego jesteśmy wychowywani. Dlaczego szukając rozwiązań często reprodukowujemy te same problemy. Za pomoc posłużymy nam mapą wizualną "Domu Pana" (za A. Lorde) definiująca problem i "Zdrowej Grzybni" proponująca rozwiązania pomagające zbliżyć się w stronę sprawiedliwości ekonomicznej i ekologicznej.

Opierając się na pracy Jamie Tyberg "Unlearning: From Degrowth to Decolonization", w którym postuluje, że ostatecznym celem degrowth nie jest degrowth lecz dekolonizacja, zobaczymy jak degrowth może przyczynić się do dekolonizacji. Skupiając się na trzech wartościach zdefiniowanych przez Thimothee'go Parrique jako centralne dla degrowth: trosce, autonomii i wystarczalności. Być może globalne problemy nie wynikają z braku wiedzy czy odmiennych wartości, lecz ze sposobu, w jaki istniejemy w świecie.

Jan Chudzyński, *Wzrost i postwzrost w debacie (około)ekonomicznej / Growth and post-growth in economic discourses*

Nieznane jeszcze na początku XX wieku pojęcie wzrostu gospodarczego zdominowało działania i wyobraźnię ekonomistów, przeniknęło do innych nauk społecznych, z czasem stało się też elementem szerszej, wykraczającej poza kwestie ekonomiczne debaty publicznej. Mimo przypadającego na lata 70. XX wieku okresu wzmożonej krytyki tego imperatywu, propozycje reformułowania priorytetów polityki gospodarczej szeroką popularność uzyskały dopiero w drugiej dekadzie XXI wieku.

Celem referatu jest przedstawienie wzrostu popularności idei postwzrostowych na przykładzie publicznych wypowiedzi ekonomistów, przedstawicieli innych dziedzin nauki, jak również osób ze środowiska społeczeństwa obywatelskiego. Wypowiedzi zostaną rozpatrzone w kontekście ekonomicznego dyskursu kształtowanego przez międzynarodowe podmioty (OECD, Bank Światowy, World Economic Forum, UE), jak również głównych założeń większości szkół ekonomii.

Sylwia Chutnik *(Nad)konsumpcja literatury. O przepychu i kryzysie*

Ostatnia dekada na rynku wydawniczym w Polsce to naddatek treści, komercjalizacja literatury i prestiż autorów i autorek w zależności od ich zasięgów w mediach społecznościowych. Marzec 2020 wydawał się więc zimnym prysznicem: stanęły drukarnie, premiery zostały zawieszane. Szybko jednak zaczęto szukać nowych rozwiązań, między innymi przez wprowadzanie takich projektów, jak "Kultura w sieci". Zwrócono również uwagę na ekonomię pisania, czyli refleksje dotyczące zarobków, potrzeb i deficytów pisarzy i pisarek w Polsce. Na podstawie analizy wniosków wpływających do Komisji Socjalnej Stowarzyszenia Unii Literackiej prześledzę kondycję rynku wydawniczego, który zdaje się być przez ostatnie kilka miesięcy raczej "od-wzrostem".

Joanna Cywińska-Raczkowska, *Obywatelstwo lokalne w kontekście zmiany systemowej / Local citizen in the context of system change*

Obecnie coraz częściej mamy do czynienia z odradzaniem się lokalności. Jej przejawy obserwujemy przede wszystkim w świadomym udziale obywateli we wspólnotach lokalnych. Zaangażowane, empatyczne i wrażliwe jednostki chętnie uczestniczą w życiu swojej zbiorowości.

Wzrost znaczenia lokalnego wymiaru społeczeństwa wiąże się bezpośrednio ze zmianą systemową. Wynika ona zarówno z niezadowolenia, z polityki prowadzonej przez państwo, jak również z oporu wobec globalnego konsumpcjonizmu.

Zaangażowani członkowie wspólnot lokalnych chętnie inicjują działania zmierzające do zmiany wzorców postępowania, mających bezpośredni wpływ na otoczenie, w którym żyją. Równie ochoczo uczestniczą oni w procesach organizowanych przez władze lokalne, tj. konsultacje społeczne i inne działania o charakterze partycypacyjnym.

W swoim wystąpieniu pragnę przedstawić ideę współczesnego obywatelstwa lokalnego w kontekście zmiany systemowej. Doskonałe jej odzwierciedlenie znajdujemy w procesach partycypacji społecznej. Uwypuklają one bowiem „sprawczy” element działania, który stanowi trzon tej zmiany.

Żeby zobrazować właściwości samej zmiany systemowej, konieczne jest odniesienie do konkretnych przykładów działań partycypacyjnych. Postaram się wskazać zarówno pozytywne strony tych działań, jak również nieco mniej popularne – ciemne strony partycypacji społecznej.

Aleksandra Jaszczyk, *Zarządzanie permakulturowe i jego implikacje dla regeneracji ekosystemów organizacyjnych*

Zjawisko zwiększonej mobilności i szybkiego konsumowania w naszych czasach płynnej rzeczywistości, zrewidowało takie pojęcia jak wspólnota ludzka i lokalna społeczność. Ma to swoje konsekwencje zarówno dla jednostek, ekosystemów społecznych jak i przyrodniczych nadając wspólnotom nowych cech, w tym często spotykanej nietrwałości, tymczasowości relacji międzyludzkich, a środowisko naturalne sprowadzając do roli zasobu, które można dowolnie eksploatować i degradować

Owocem krytycznego podejścia wobec powyższych zjawisk była koncepcja permakultury opracowana głównie przez Billa Mollisona, biologa z Australii. Zarządzanie permakulturowe opiera się na perspektywie tworzenia zrównoważonego, regeneracyjnego ekosystemu charakteryzującego się naśladownictwem zjawisk przyrodniczych i szukania powiązań poszczególnych elementów ekosystemu. To myślenie projektowe, ponieważ sama permakultura jest definiowana przez jej twórcę przede wszystkim jako projektowanie, co więcej, projektowanie holistyczne i umiejętność projektowania każdego aspektu wpływu człowieka na środowisko, którym zarządza.

Wystąpienie przybliży specyfikę myślenia permakulturowego stosowanego w zarządzaniu przestrzenią organizacji. Sposoby zarządzania i myślenia permakulturowego zostaną przedstawione na podstawie przeglądu literatury z zakresu nauk społecznych oraz własnymi doświadczeniami z działania w organizacji stosującej myślenie permakulturowe i strategię budowania kultury trwałej i regenerującej się społeczności.

Przedstawione zostaną możliwe zastosowania permakultury w zarządzaniu nie tylko wewnątrzorganizacyjnym, ale także sieciami międzyorganizacyjnymi i społecznościami, a także obecnie istniejące ograniczenia wdrożenia tego rodzaju zarządzania.

Jan Jęcz, *Mniej znaczy więcej? Wzrost gospodarczy i dobrobyt / Less is more? Economic growth and wellbeing*

Kryzys gospodarczy wywołany pandemią wirusa SARS-CoV-2 unaoczniał po raz kolejny, jak katastrofalne skutki społeczne ma spowolnienie wzrostu gospodarczego i zaognił dyskusję na temat strategii transformacji podatkowej na krachy kapitalizmu. Ścisły związek rozwoju ekonomicznego z poziomem dobrobytu wydaje się być immanentną cechą systemu. Założenie to umacnia praktyka mierzenia jakości życia miarą wielkości gospodarki. Utożsamianie poziomu PKB z dobrobytem, choć powszechne, stanowi od dekad przedmiot krytyki. Jej źródła szukać można już w wypowiedziach jednego z twórców tej miary — Simona Kuzneta. Kontynuowana przez ekonomistów takich jak Herman Daly, Amartya Sen, Jean-Paul Fitoussi czy Joseph Stiglitz, unaoczniała potrzebę ponownego ustalenia priorytetów systemu ekonomicznego, aby uwzględnić wśród nich szerszy niż tylko wielkość gospodarki zakres czynników wpływających na szczęście ludzi. W obrębie nauk społecznych trwa żywa debata na temat operacjonalizacji pojęcia dobrobytu. Jej wyniki już zaczynają wywierać wpływ na politykę gospodarczą krajów Europy i Świata, czego dowodem jest choćby uchwalony po raz pierwszy w 2019 roku przez rząd Nowej Zelandii Wellbeing Budget. W swoim wystąpieniu chcę poddać analizie spór między dwiema popularnymi koncepcjami postulującymi zmianę podejścia do wzrostu gospodarczego — zielonym wzrostem i postwzrostem — przez pryzmat szans i ograniczeń w dążeniu do osiągnięcia poprzez ich implementację powszechnego dobrobytu.

Maciej Kędziński magister, doktorant *Ruch partyzantki ogrodniczej remedium na ekologiczne problemy miasta? / Guerilla gardening movement remedy on ecological issues of city?*

W moim planowanym wystąpieniu chciałbym skoncentrować się na idei guerilla gardening (partyzantka ogrodnicza) w aspekcie ekologicznych problemów postkapitalistycznych miast. Wspomnę nie tylko o korzeniach czy celach wspomnianego ruchu, ale o konkretnych działaniach partyzantów ogrodniczych w miejskich przestrzeniach. Przytaczając realizacje w ramach partyzantki ogrodniczej: kwietniki, ogrody, warzywniki itd., postaram się wykazać czy aktywność "zielonych" partyzantów, może być remedium na ekologiczne problemy współczesnych miast.

Mateusz Nowacki, *Złudzenia ekokapitalizmu, "potwór śródmieścia" i rozszerzanie miejskiego horyzontu. / The delusions of eco-capitalism, "the downtown monster" and widening the urban horizon.*

Gwałtowna urbanizacja na skalę planetarną nie tylko wraca do pytania o charakter ontoepistemologii miejskiej stawianego przez Henri Lefebvre'a w książce *The Urban Revolution* [2003 (1970)], ale w związku z postępującym kryzysem ekologicznym generuje kolejne dla zaangażowanych badań miejskich. Globalna kwestia środowiskowa, a wraz z nią opisywana przez badaczki i badaczy planetarna urbanizacja [Brenner, Schmid 2013. 2015; Skórzyńska 2018] sprawia, że na gruncie studiów miejskich coraz częściej sięga się do namysłu nad relacją miejskiej natury w kontekście całościowego procesu miejskiego. Refleksja nad przyrodą znajduje również swoje potwierdzenie w publikacjach miejskich samorządów w postaci planów adaptacji do zmian klimatu czy propozycjach formułowanych przez think tanki za sprawą promowania urbanistycznych koncepcji, co dość dobrze widać na przykładzie popularności w ostatnich latach hasel związanych ze zrównoważonym rozwojem, miejską odpornością czy zieloną architekturą. Przywołane trendy ekocentryczne często sięgają po narrację związaną z koniecznością troski o klimat w czasach an-

tropocenu i wskazują na pozytywne skutki obecności przyrody w urbanizującej się miejskiej rzeczywistości. Rosnące zjawisko eko-przymiotnikowania stojące za wspomnianymi przykładami często pozostaje wyłącznie "opakowane w dyskurs", a realne propozycje społecznej zmiany problemów klimatycznych bliższe są temu, co Alain Badiou [Badiou 2008] określa mianem „zielonej wersji” opium dla mas. Wychodząc od twierdzenia francuskiego filozofa, w swoim wystąpieniu przedstawię tezę, że wyżej wymienione koncepcje intensyfikują nie tylko dalszą marginalizację przyrody, ale również prowadzą do pogłębiania niesprawiedliwości środowiskowej w mieście. Ufundowane na strategiach depolityzacji i miejskiego greenwashingu maskują neoliberalną hegemonię, która wzmacnia kapitałocentryczne wizje przyszłości [Gibson-Graham 2006]. Jednocześnie przyjmuję, że kryzys opiera się na momencie dialektycznej rywalizacji, gdzie pojawia się szansa na poszerzenie miejskiego horyzontu [Dawson 2017; Dean 2012] i zawiązywanie się alternatywnych hegemonii ekokulturowych [Loftus 2012; Ekers 2018] opartych na sprawiedliwości ekocentrycznej, co pokazują działania podejmowane przez ruchy ekologiczne (np. Extinction Rebellion, blok społeczny wokół protestu budowy rurociągu w Dakocie, Obóz dla Klimatu) lub kolektywy we Francji (ZAD), Anglii (LILAC) czy w Stanach Zjednoczonych po huraganie Sandy. Jak twierdzą, wskazują one z jednej strony na konieczność wypracowania tego, co Michel Serres określił mianem „nowego kontraktu” z naturą [Serres 1991] i myślenia w kategoriach miejskiej kultury natury [Rewers 2017], a z drugiej podkreślają proces polityzacji miejskiego metabolizmu [Swyngedouw 2004, 2018], który wymusza renegezację relacji między podmiotowością a środowiskiem na polu praktyk społecznych [Guattari 2000; Bookchin 2007;].

Paweł Nowak *Republicyzacja usług publicznych jako powrót do podstawowych wartości usługi publicznej [Remunicipalisation of public services as a return to basic values of public service]*

Nowe Zarządzanie Publiczne, jak również następujące po nim współzarządzanie i odradzający się weberyzm (neoweberyzm) to modele zarządzania państwem, w tym usługami publicznymi, które wespół z rozwojem technologii prowadzą do całkowitego utraty wartości społecznej jaką oferuje akt świadczenia usługi publicznej – lokalnej integracji i budowania platformy dialogu. Urynkowienie (w tym również partnerstwo publiczno-prywatne) powodują, że to co winno być publiczne, powszechne i dostępne dla obywateli, staje się przedmiotem różnicującym społeczeństwo.

Usługa publiczna powinna angażować publiczność zarówno w roli usługodawcy jak i usługobiorcy. Korzyści jakie wynikają z takiego układu można rozpatrywać zarówno w wymiarze socjologicznym (rozwój kapitału społecznego), ekonomicznym (obniżenie kosztów świadczenia usługi) i ekologicznym. Potwierdzeniem tego jest obserwowany obecnie, szczególnie w Europie Zachodniej, ruch zwany republicyzacją usług publicznych. W swoim wystąpieniu chciałbym przedstawić przykłady inicjatyw, które sprawiły, że usługi publiczne na powrót stały się publicznymi; pokazać jak samorządność lokalna i działania oddolne zwyciężyły z podejściem kapitalistycznym i jakie są efekty republicyzacji. Zaprezentuję również dlaczego i w jaki sposób międzynarodowe koncerny bronią się przed tego typu inicjatywami.

Marta Palińska *Zielone Państwo Dobrobytu, Green Welfare State*

Celem wystąpienia będzie prezentacja koncepcji Zielonego Państwa Dobrobytu - jej założeń i procesu tworzenia. Zielone Państwo Dobrobytu to proponowana przez Greenpeace wizja Polski dobrej dla ludzi i planety, której wdrożenie umożliwiłoby skuteczne mierzenie się z największymi

wyzwaniami XXI wieku - kryzysem klimatycznym i ekologicznym, a także rosnącymi nierównościami społecznymi. Aby było to możliwe, proponowane jest między innymi odejście od skupiania się na mierzeniu PKB i zaprzestanie traktowania go jak wyznacznika sukcesu prowadzonej polityki państwa. Napędza to bowiem dążenie do ciągłego wzrostu gospodarczego, co jest niemożliwe na planecie o skończonych zasobach i jest receptą na katastrofę.

Prezentowana koncepcja jest wizją kraju demokratycznego, sprawiedliwego, dbającego o bezpieczeństwo ludzi i planety - gdzie zaspokaja się podstawowe potrzeby ludzi bez jednoczesnego niszczenia świata, w którym żyjemy. Proponowane w skali Polski zmiany społeczno-gospodarcze mają na celu przeciwdziałanie nierównościami dochodowym, społecznym i ekologicznym, między innymi przez wynagrodzenie maksymalne, świadczenia zapewniające niezależność, czy poprzez sprawiedliwą transformację. Jednocześnie, Zielone Państwo Dobrobytu zakłada realizację istniejących już regulacji - konstytucyjnej zasady sprawiedliwości społecznej, a także prawa osób mieszkających w Polsce do życia w czystym środowisku oraz stabilnym i bezpiecznym klimacie. Opracowana przez Greenpeace koncepcja to propozycja "rewolucyjnych reform" - konieczna jest bowiem głęboka przebudowa i zmiana fundamentów, na jakich opiera się obecny system, by uniknąć katastrofy, z której się już nie podniesiemy. Mimo tego, że wciąż nie dla wszystkich jest to wyobrażalne, stało się konieczne.

Renata Putkowska-Smoter, *Zmiana w praktyce - miejska biurokracja wobec wyzwań środowiskowych* (eng. *Change in practice - urban bureaucracy meets environmental challenges*)

Na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat w polskich miastach powstało już co najmniej 100 wyspecjalizowanych departamentów i jednostek, których zadaniem jest poprawa stanu środowiska przyrodniczego. Analiza wywiadów z 20 osobami pracującymi w tego typu jednostkach w dziewięciu polskich miastach wskazuje, że lokalna administracja nie tylko realizuje miejskie polityki, ale też świadomie i aktywnie bierze udział w ich tworzeniu. W tym procesie miewa własne priorytety, testuje innowacyjne metody działania i samodzielnie kształtuje relacje z innymi interesariuszami. Celem wystąpienia jest rozpoczęcie debaty o możliwościach i wyzwaniach, jakie wiążą się z „aktywizmem” miejskiej biurokracji w obszarze kwestii środowiskowych.

Bożena Ryszawska *Czy jest nadzieja na zmianę modelu gospodarczego? - Europejski Zielony Ład* Is there any hope for a change of the current economic model? - European Green Deal

Komisja Europejska przedstawiła w grudniu 2019 Europejski Zielony Ład – plan zbudowania zrównoważonej gospodarki UE poprzez dostrzeżenie w wyzwaniach związanych z klimatem i środowiskiem naturalnym możliwości we wszystkich obszarach polityki oraz przeprowadzenie transformacji, która będzie sprawiedliwa i sprzyjająca włączeniu społecznemu. Europejski Zielony Ład wprowadza nowy model gospodarczy. Oznacza to nową wizję rozwoju, nowe wartości i polityki sektorowe. Cały system finansowy zostanie dostosowany do finansowania celów zielonej transformacji. Zazielenia się budżet Unii i kierunki finansowania z funduszy strukturalnych, zmieniają się też budżety krajów członkowskich. Przedmiotem refleksji są bariery i szanse transformacji modelu ekonomicznego.

Jacek Schindler *Kulturowe wątki (post)wzrostowe / Cultural threads of (de)growth*

Wypowiedź sytuuje się w tradycji przywracania w dyskursie naukowym integralności procesów kulturowych i gospodarczych ożywianej między innymi przez Immanuela Wallersteina. Rozpatruje zróżnicowane formy transformacji postulowanej w ramach ruchu degrowth na tle stale

ewoluującego kapitalizmu. W swojej wypowiedzi skupię się na permanentnej innowacji marketingowej, stale doskonalonych sposobach kształtowania podmiotowości zbiorowej i indywidualnej przez rynek. Jako tych istotnych dla kultury i gospodarki obszarach, które blokują transformacje zgodne z wizjami degrowth.

Hanna Schudy ***Pomiędzy rozpaczą a wyobraźnią antropocentryzmu***

Supersprawczość a jednocześnie bezradność współczesnego człowieka czy społeczeństwa na kryzys klimatyczny znajduje wyraz w artystycznych komentarzach. Wysyp książek, prac, dzieł, wystaw poświęconych tematyce przyrody czy zmiany klimatu jest symptomatyczny. Chyba już każda galeria w Polsce poruszała problem antropocenu i postapokalipsy czy krytyki antropocentryzmu. Nie rzadko komentarze te dotyczą mizantropii, przez co dyskurs ten staje się nie tyle opisowy, co normatywny, zalecając wejście na ścieżkę postantropocentryczną. Mimo że obecny kryzys klimatyczny można z wielu powodów uznać za wyjątkowy w historii ludzkości, przyjrę się reakcjom na kryzys na różnych etapach historii i będę szukać pewnych uniwersalnych tropów, na jakie wpadają autorzy. Poszukam też krytycznych reakcji na dyskurs końca świata. Sięgnę po książkę „Koniec lodu”, w której da się odnaleźć pewne barokowe czy wanitatywne elementy, do spektaklu „Głód” Teatru Starego w Krakowie i innych współczesnych prac, a jednocześnie będę w nich szukać reminiscencji wcześniejszych reakcji na kryzys. Zadam pytanie czy projekty postantropocentryczne mają potencjał wywrotowy? Czy ucieczka w apokalipsę jest wyparciem tego, że jeszcze nigdy antropocentryzm nie był traktowany poważnie?

Edyta Stępczak, *Przedsiębiorczość społeczna jako przykład innowacji prowadzącej do systemowej zmiany. /Social Entrepreneurship as an example of innovation leading to systemic change*

Wysiłki administracji szczebla państwowego i regionalnego ukierunkowane na promowanie i wdrażanie innowacji społecznych nie są wystarczające ani dostatecznie skoordynowane. Potrzebne są zmiany systemowe - rozumiane jako zmiana sposobu myślenia, zmiany rynkowe i/lub legislacyjne - w których szczególnie celuje organizacja Ashoka, globalny lider we wspieraniu przedsiębiorczości społecznej [dalej PS], wehikułu tychże zmian.

PS posiada szeroki zakres zastosowań praktycznych oraz potencjał efektywnego kanalizowania społecznego zaangażowania przedstawicieli różnych środowisk:

- Korporacyjnego - zwiększenie konkurencyjności poprzez partnerstwo z przedsiębiorstwami społecznymi w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu [CSR].
- Akademickiego - zwiększenie atrakcyjności uczelni przez poszerzenie oferty programowej o przedmiot, którego osią tematyczną jest rozwiązywanie najbardziej palących współczesnych problemów.
- Inwestycyjnego - możliwość dywersyfikacji portfolio [PS jako szansa na zwiększenie portfela inwestycji].
- Filantropijnego - tworzenie wartości społecznej dzięki inwestycjom społecznie zaangażowanym [impact investment].
- Dla ludzi młodych - PS jako alternatywna ścieżka zawodowej kariery.

Jednakże, brak popularyzacji tego modelu powoduje, iż wielowymiarowe korzyści z niego płynące, nie są w pełni wykorzystywane.

Rozwój społeczny w nowej rzeczywistości post-wzrostu, dostosowany do aktualnych wyzwań, jest możliwy. Obywatele nie zmieniają jednak swojego stylu życia i wzorów konsumpcji, jeśli nie po-

znają dostępnych alternatyw. Celem proponowanego wystąpienia jest rozpoczęcie dyskusji o potrzebie uruchomienie konkretnych i międzysektorowych narzędzi w celu wdrożenia modelu PS na dużą skalę, co w konsekwencji doprowadzi do zmian systemowych.

Andrzej Strzałkowski, *Jak zoperacjonalizować degrowth i przetłumaczyć go na polityki publiczne? – kierunki badań i wstępne koncepcje (How to operationalize and translate degrowth into public policies? – research directions and tentative concepts)*

Zagrożenia związane z modelem gospodarczym opartym o ciągły wzrost PKB, jak również ogromne trudności z utrzymaniem tego modelu w przyszłości zostały już dobrze zbadane. Sformułowano także szereg postulatów dotyczących przyszłego systemu gospodarczo-społecznego, który opatrzone terminem degrowth. Istotnym problemem pozostaje jednak operacjonalizacja degrowthu w formie konkretnych rozwiązań, w szczególności w skali mikroekonomicznej, jak również przetłumaczenie jego postulatów na instrumenty polityk publicznych.

W czasie wystąpienia chciałbym zasugerować obiecujące kierunki badań w niniejszym obszarze oraz wstępne koncepcje, które mogą być warte dalszej eksploracji. W szczególności, zwrócę uwagę na potencjał socjologicznej teorii praktyk społecznych (social practice theory) dla operacjonalizacji degrowthu. Podkreślę także rolę nauk prawnych, które, np. za pomocą ekonomicznej analizy prawa (law and economics) i tranzycyjnego podejścia prawniczego (transitional legal approach), mogą pomóc przetłumaczyć postulaty degrowthu na instrumenty prawne polityk publicznych.

Korzystając z teorii praktyk i tranzycyjnego podejścia prawniczego, a pomocniczo także z perspektywy wielopoziomowej (multi-level perspective) i podejście behawioralnego (behavioural insights), chciałbym wskazać na spekulatywne rozwiązania, jak stworzenie i systematyczny rozwój zintegrowanego systemu praktyk degrowthu, stworzenie odpowiedniego systemu norm i certyfikacji, zaproponowanie specjalnych rozwiązań prawnych dla osób, które chciałyby spróbować żyć według nowego paradygmatu lub uchwalenie dedykowanego reżimu prawnego dla całych sektorów gospodarczych funkcjonujących w zgodzie z jego zasadami.

Tomasz Wojciechowski, *Gospodarka o obiegu zamkniętym w postwzroście*

Analizie poddaje się założenie GOZ (Circular Economy) jako koncepcji oderwania rozwoju gospodarczego od wydobycia i zużycia surowców w zderzeniu z klasyczną formą generowania popytu i zjawisk typu rebound effect. Na ile GOZ wraz z globalnymi czy europejskimi politykami jego wdrożenia wypełni treścią zagadnienie formy prowadzenia działalności gospodarczej człowieka w postwzroście, jak ten koncept gospodarczy należy kształtować by uniknąć prób jego wykorzystania i zniekształcenia.